

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

Art. I. De Furti Natura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

TITULUS XVIII.

De Furtis.

Rapina affinis; imò species quaedam est Furti, sumpti generatim: quod specificè & propriè acceptum, sicut superat violentiâ, sic frequentiâ ab eo superatur.

ARTICULUS I.

De Furti Natura,

SUMMARIUM.

1. Definitio Furti TT. & Jurisconsultorum.
2. Non committitur solò animò:
3. Nec in re immobili vel incorporali:
4. Neque in re sua vel ab alio derelicta:
5. Neque in aliena, qua sua aut derelicta creditur:
6. Neque sine animo lucrificandi.
7. Committitur ablatione solius usûs vel possessionis,
8. A filio, servo, & uxore,
9. A mandante furtum & hoc consulente,
10. Et ab emptore rei, quam scit esse furtivam.
11. Fur non est, qui surem non inducat:
12. Nisi rem furtivam celet.
13. Neque creditur auferens rem sibi debitam,

14. Nisi hanc aliter consequi commodè possit:
15. Neque retinens rem inventam:
16. Nisi dominum sciat vel omitat e jus investigationem.
17. Fur est, qui rem auferit in necessitate:
18. Nisi ista sit extrema.

Furtum à *Furvo*, id est, nigro; quòd clam & in obscuro fieri soleat, sic dictum, l. 1. pr. ff. de Furtis, est Occulta acceptio rei alienæ, invitò dominò. Ita cum S. Thoma 2. 2. q. 68. art. 3. & bene à TT. definitur. Melius tamen & expeditius cum Paulo ICT.º & Imp. esse dicitur, Fraudulosa contraclatio sive acceptio rei alienæ, vel ipsius usûs, vel possessionis, lucrificandi causâ, l. 1. cit. §. fin. & §. 1. Infit. de Oblig. qua ex delicto, Sylvester V. Furtum. n. 1. Molina Tract. 2. de I. & I. disp. 681. n. 2. Haunold. Tom. 1. de I. & I. Tract. 2. n. 253. Pirching ad hanc Rubr. n. 1. Unde

Infertur, furtum non committi Primò, solâ voluntate sive animi desiderio, intentione atque etiam conatu rem alienam contraclandi, l. Possideri 3. §. 18. ff. de Acquir. possess. l. 1. pr. & l. Vulgaris 21. §. 7. ff. de Furtis, saltem in foro Fori, ut loquuntur, sive externo; quia in hoc furtum non committitur sine actu contraclationis, ultra animum exigentis acceptat io-

acceptationem five ablationem, quæ res aliena de loco in locum transferatur, §. 18. cit. aut ejus detentionem: quæ moraliter est acceptio rei continuata, secundum S. Thomam *art. 3. cit. ad 2. l. c. sium Lib. 2. de l. & l. cap. 1. n. 2. & Azor p. 3. Instit. Lib. 3. cap. 11. §. Dicitur primò. In externo, inquam; quia in interno seu Poli & Conscientiæ foro sola furandi intentio furti reum facit, Exodi cap. 20. v. 17. & Deuteron. cap. 5. v. 2. quò locò utroque humanorum cordium scrutator Deus rem proximi quamcunque etiam concupiscere vetat, & can. Si propterea 29. dist. 1. de Penit. Tholosan. Syntagmat. Lib. 37. cap. 1. n. 9.*

Secundò, in re incorporali, ut est jus, actio, servitus, Sylvester *V. Furtum, n. 1. & Manz. in §. 1. cit. n. 9.* cum enim servitus aliæque res incorporales sub sensu non cadant, tangi & contractari non possunt, §. Incorporales 2. *Instit. de Reb. corp. & incorp.* atque idcirco furtum fieri nequit, nisi in re corporali, eam vel quoad proprietatem, vel quoad usum, aut possessionem interveniendò, five alteri auferendò & lucrificiendò.

Tertiò, in fundo, aliæve re immobili, §. *Quod autem 7. Instit. l. Quam rem 38. ff. de Usucap. & l. Verum 25. ff. hâc Rubr.* quia propriè occultari & accipi, five de loco moveri & ad alium transferri non potest, *l. Possideri 3. §. 18. ff. de Adquir. possess. cit.* Sylvester *n. 1. & Manz. n. 8.*

Quartò, in re sua seu propria ita, ut nulli alteri in ea competat jus; cum enim suæ quisque rei moderator & arbiter sit, *l. In re mandata 21. C. Mandati*, uti eâ & abuti liberè potest, *l. Sed etsi 25. §. 11. ff. de Petit. heredit. cit.* Sylvester *cit. n. 1. Molina n. 15. & Pirrhing n. 5.*

Quintò, in re; quæ in nullius est bonis, vel à domino habita pro derelicta, *l. Falsus 43. §. 5. ff. hâc Rubr.* cum enim hujusmodi res fiant occupantis, *l. Pro derelicto 2. §. l. Si id 5. §. 1. ff. Pro derelicto*, earum contractatio & acceptio caret fraude, & non fit, dominò invitò; cum isto careat, *cit. Azor cap. 11. §. Dicitur rei, & Manz. n. 18.*

Sextò, in re aliena, quam quis existimat esse suam, *arg. §. 1. Instit. de Vi bonor. rapt.* quia ejus contractatio non est fraudulosa; sine fraude autem & fraudandi seu furandi animo furtum esse nequit, §. *Placuit 7. Instit. de Oblig. ex delict. cit.* Azor §. *Dicitur fraudulosa, & Manz. n. 11.*

Septimò, in ea, quæ seitur esse aliena, si eam auferens verè aut saltem rationabiliter existimet, dominum laedere & in acceptationem consentire, *l. Inter omnes 46. §. 7. §. l. Qui re 76. pr. ff. hâc 3.* cum etiam hoc calu desideretur fraus; non enim fraudare quis dicitur eum, qui scit & consentit, *l. Quod autem 6. §. 9. ff. Qua in fraud. credit.* In dubio, saltem si res in suetò modò accipiatur, dominum esse invitum, & in acceptationem non consentire, præsumitur, *l. Qui vas 48. §. 3. ff. hâc, cit.* Azor §. *Dicitur invito, Manz. n. 11. & Haunold. cit. Tract. 2. n. 272.*

Octavò, qui alterius ancillam libidinis cum ea exercendæ animò abducit vel occultat, *l. Verum 39.* aut rem alienam contractat injuriæ causâ, *l. Qui injuria 53. pr. ff. hâc* vel eam destruit, *vg. occidendò equum, gemmam ex manibus in flumen excutiendò;* quia his casibus abest animus lucri faciendi, ad furtum requisitus §. 1. *cit.* ac proinde non ratione furti, sed injuriæ & damni dati conveniri potest; maleficia enim voluntas & propositum delinquentis distinguit, *l.*

E e 2

Qui in

Qui injuria cit. cit. Molina n. 15. Manz. n. 13. & Pirrhing n. 4.

7. Infertur contra secundò, furtum committi, Imprimis à domino, torquem, scyphum vel aliam rem creditori oppignoratam, §. *Unde 14. Instit. de Oblig. ex delicto. l. Itaque 12. §. 2. l. In actione 19. §. 6.* vel usufruario aut usufruario rem, in qua usum vel usufructum habet, clam auferente, *l. Inter 46. §. 1. ff. de Furtis*: uti etiam à Commodatario, re commodatà diutius, aut aliter, quam convenit: à depositario vel creditore, deposito vel pignore utentibus, §. *cit. Instit. l. Qui jumenta 40. & l. Si pignore 54. pr. ff. Tit. cit.* quia furtum etiam committitur fraudulosa contrectatione ipsius usus aut possessionis, *cit. Azor cap. 11. §. Ultimò, Manz. n. 20. & Pirrhing n. 5.*

8. Deinde à filio & servo, res patris aut domini fraudulosè & lucrificandi animò contrectante, §. *Hi qui 12. Instit. de Oblig. ex delicto & l. Servi 17. pr. ff. hie*: quantumvis, ut utroque textu insinuat, Furti actione non teneantur; cum enim pater filium & servum dominus domi corripere valeat, cum iis litigare necesse non habet; imò nec potest; quia eos habet in potestate: cum iis autem, quos in potestate habemus, non magis, quam nobiscum ipsi, agere valeamus, §. *12. cit.* Simili modò, licet uxor mariti res furtivè furtum committat, ob honorem tamen & reverentiam matrimonii rerum duntaxat amotarum: non furti (famosà & turpi, *l. Divortii 2. C. Rer. amot.*) actione tenetur, *l. Si quis 52. §. 1. ff. de Furt. l. Nam in honorem 2 & l. Rerum 29. ff. Rer. amot.*

9. Præterea ab eo, qui furtum mandat, aut furi auxilium vel consilium præstat: si furtum sit secutum, *l. In furti*

§0. §. 1. ff. *hie*: imò & qui furenti cum rebus furtivis scienter recipit & occultat, *l. Qui vas cit. §. 1.* quia hi omnes saltem moraliter & fraudulosè rem alienam contrectant, Farinacius *Prax. Criminal. q. 168. à n. 32.*

Demum ab eo, qui rem furtivam scienter à fure emit; *arg. l. Incivilem 2. & l. Civile 5. C. de Furtis*: uti & ab eo, qui rem, quam scit furtivam, accipit in solutum; quia datio acceptiòque in solutum emptio & venditio reputatur, *l. Litis 3. ff. Pro emptore & l. fin. ff. Ex quibus caus. in possess.* eademque ratio militat in utraque, Baiard. *ad Clarum §. Furtum n. 116.* Harprecht *in §. fin. Instit. de Oblig. ex delicto. n. 14.* & Haunold. *Tom. 6. de l. & l. Tract. 2. n. 254. in fine*, ubi duo hi DD. monent, rei furtivæ emptorem, eamque accipientem in solutum, non furti ordinariâ, sed extraordinariâ poenâ plecti. Ex dictis

Dubium oritur, an furti reus sit, qui furem non indicat. Id enim absolutè affirmandum, desumi videtur ex *c. Qui cum fure 4.* cujus in rem hanc clarus tenor est, *Ille reus tenetur, qui furti conficius non indicat.* Neque id immeritò; cum talis furi consentire; atque idcirco pari cum eo crimine & poenâ teneri videatur, §. *Interdum 11. Instit. de Oblig. ex delicto & arg. c. Quanta 47. de Sent. excom.*

Sed, licet hoc verum sit de eo, qui furem cum rebus furtivis, aut sine eo has earumve partem scienter recipit & occultat, ut antè dictum, furti tamen regulariter non tenetur, qui furem novit & non indicat, per expressum textum *l. Qui vas cit. §. 1.* cujus dispositio *c. Qui cum fure cit.* textu correctâ non est; quia istò, (ut taceam, quòd de non indicante & rei furtivæ particeps exaudiatur à Panormit. *in c. cit. n. 3.*) sermo est de non indicante ipsum fur-

psum furtum, sive rem furtivam, ut ibi notat Barboſa n. 2. hanc enim, si non indicet, actione furti concepti aut non exhibiti eum teneri etiam de Jure Civili, liquet ex

12. §. *Conceptum* 4. *Instit. de Oblig. ex delicto* ut cum Gothofredo advertit Gonzalez in c. *Qui cum fure cit. n. 7.* non autem de non indicante furis personam: quam rectius supprimit, si ejus grave supplicium timeatur, monet S. Augustinus relatus *can. Ne quis* 22. q. 2. & si absque ejus manifestatione res furtiva recipiatur, suadet ratio Naturalis, distans, proximum, cujus crimen latet, regulariter non infamandum. *Regulariter*, inquam; quia, si urgeret præceptum superioris, v.g. Episcopi, literis monitoriis manifestationem furis præcipientis, vigore decreti S. Synodi Trident. *Sess. 25. cap. 3. de Reformat.* ipsum etiam furem indicandi obligatio foret; quod hoc casu prævaleat auctoritas & utilitas publica, exigens crimen non esse impunitum, Gonzalez in c. *cit. n. 5. & 6.*

13. Dubium secundò est de creditore, debitori clam auferente, quantum hic ipsi debet. Non quidem casu, quò debitum est dubium; eò enim casu melior conditio possidentis: & propterea occulta compensatio illicita est, secundum Omnes. Sed, quò debitum omnino liquidum est & certum; istò enim casu furtum committi, *arg. l. Unic. C. Ne quis in sua causa*, aliqui asserunt apud Haunoldum *cit. tract. 2. n. 273.* Sed melius ipse negat cum Navarro *Manual. cap. 17. n. 1 & 2.* Sylvestro *V. Furtum cit. q. 13.* & Molina *Tract. 2. de J. & J. disp. 691. n. 1.* Ratio est; quò rem alienam non auferat animò lucrandi: sed sibi debitum obtinendi, sècque hanc viâ servandi indemnem. Verum quidam est, *arg. l. cit.* non licere moroso debitori rem debitam, aut pro se aliam auferre, quando solutio aliâ ratione, v.g. auctoritate judicis sine magno incommo-

do potest obtineri, *l. Extat 13. ff. Quod metus causa*: imò tali casu eam auferendâ licentia furtis ac latrociniiis anſam præberet. Hinc tamen legitimè non inferitur furtum committi à creditore; quia ad hoc requiritur animus furandi & lucrificiendi, §. *Placuit cit.*

Rectè tamen DD. ut etiam liquidi & judicis auctoritate sine gravi incommodo non recuperabilis debiti occulta compensatio licita sit, passim exigunt; ut ea in usu consumptibili & quantum fieri potest, ejusdem specièi re fiat: & absit periculum scandali ac detrimenti aliorum, qui in ejus furtò ablata suspicionem venire possent: atque insuper, ut consulatur salutè spirituali ipsius debitoris, significandò ipsi nihil deberi aut peti: caveaturque, ne ab ipso vel hæredibus debiti compensati solutio fiat, *cit.* Navarrus & latè Molina.

Dubium tertio est de detentore rei inventæ. Eam enim retinentem pro fure habendum, exploratum & expressum est *l. Falsus cit. §. 4.* Cujus tenor est, *Qui alienum quid jacens lucrificiendi causâ sustulit, furti obstringitur, sive scivit cujus fuerit, sive ignoravit; nihil enim ad furtum minuendum facit, quòd, cujus sit, ignoretur.* Ex quo textu & sententia S. Augustini, rerum inventarum detentores reprobis æquiparantis *can. Si quid inventis, rapuisi 14. q. 5.* ejusmodi res sine furti crimine non retineri, multi inferunt indiscriminatim. Alii verò eas, cum dominus non apparet, pauperum aut aliis piis usibus applicandas, sustinent cum Covarruvia in *Reg. Peccatum p. 3. §. 1. n. 2.* & Gomez *Tom. 3. Var. cap. 5. n. 2.*

Ego rem expediendam cenſeo ope distinctionis; vel enim inventor rei dominum debitò modò, v.g. ex cathedra, vel per præconem, aut schedam publicò locò propositam, pro rei inventæ qualitate &

estimatione, inquisivit, vel non? Si posterius hoc, reus est furti, per textum *cit.* §. 4.

16. §. 7. quia rem alienam lucrificandi causâ & dominò invitò retinendo fraudulosè contredidisse censetur. Si prius, uti & si probabili ratione ductus existimavit, rem esse derelictam, à furti atque etiam injustitiæ labe immunis erit, licet eam retineat: & postquam, dominum compariturum, spes amplius non est, in proprios usus convertat; quia tali casu res dominum amplius non habere & derelicta naturalémque libertatem nacta censetur: cujusmodi res sunt occupantis, l. 1. §. 1. *Pro derelicto* 2. ff. *Pro derelicto*, Atque ita ex communi docent Sañ V. *Theaurus*, n. 4. Sotus *Lib. 5. de Jusit. q. 3. art. 3. ad 2. Tæsius ad hanc Rubr. n. 13.* & Palao *Tract. 31. disp. unic. p. 19. n. 4.* ubi tamen uterque monet, tutiorem & in praxi suadendam doctrinam, ejusmodi bona in pauperes aliòsque pios usus expendi jubentem: quod etiam censet Laiman *Lib. 3. tract. 1. cap. 5. n. 24.*

Neque in contrarium facit *can. Si quid cit.* eique consonans *can. Multi q. 5. cit.* quia loquuntur de non reddentibus, utique cum possent, domino comparenti; ac proinde de malæ fidei detentoribus rei: quorum propterea cor, hoc est, conscientiam Deus interrogaturus asseritur *can. Si quid cit.* ut rectè advertit *cit.* Palao n. 3.

17. Dubium quartò est de auferente rem alienam in necessitate: qui pro fure absolutè haberi videtur *c. Si quis 3.* ei propterea poenitentiam decernente. Sed hac etiam in re adhibenda est distinctio; vel enim necessitas communis, aut etiam gravis, v.g. si honestæ conditionis homo à lias cogeretur mendicare: vel extrema est, ut, si alienam rem ad usum non auferret, mortis vel gravissimæ infirmitatis aut miseris periculum foret? Si prius, verissimilius juxta *c. cit.* tanquam à furti & in-

justitiæ crimine non omninò immunis, plecti, sed mitiori aliquâ pœnâ, possit; quia talis necessitas non facit res communes, nec tribuit jus in re aliena, Sylvester *V. Furtum q. 3. Azor p. 2. Instit. lib. 12. cap. 8. q. 8. Farinac. Prax. Criminal. q. 174. n. 69.* & alii apud Barbolam in *c. cit. n. 2.* Si posterius, res aliena ad ejusmodi malum propulsandum necessaria auferi & absumi citra furti aut rapinæ labem ac pœnam potest; quia hujusmodi necessitas licitam facit acceptionem rei alienæ: imò hæc non amplius aliena, sed ejusmodi necessitate patienti communis est, *arg. l. Si laborante 2. §. 2. in fine ff. ad L. Rhod. de jactu. can. Sicut 8. junctâ Glossâ. V. Commune. dist. 47. Sarmiento de Reddit. Eccles. p. 3. cap. 5. n. 4.* quam comunione non impedit contraria voluntas possessoris, quia hæc rationabilis non est, & auferre nequit; quod tribuit Natura, extrema necessitatis casu communem faciens rem, sine qua illa propulsari non potest, Navarrus *Manual. cap. 17. n. 5.* Covarruvias in *Reg. cit. p. 2. §. 1. n. 3. Azor l. cit. q. 6.* & aliis allegatis *cit.* Barbosa n. 2. rectè excipiens casum, quo in tali necessitate etiam versaretur rei dominus; quia in pari periculo & necessitate melior esset conditio possidentis *arg. Reg. Cum par 154. ff. & Reg. In pari 65. in 6.*

ARTICULUS II.

De Furti Restitutione ac Pœnis.

SUMMARIUM.

19. Ex furto oritur obligatio restituendi.
20. Saltem, cum fur restituere potest.
21. Secundum aliquos DD. qui rem absumit in extrema necessitate.